

РЕЦЕНЗИЯ

От: доц., д-р, *Ева Станиславова Касева*

Институт за държавата и правото, Българска академия на науките; Великотърновски университет „Св.св. Кирил и Методий“

Научна специалност: Международно частно право

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен **„доктор“** по *„Изобретателско, авторско и патентно право“* в УНСС.

Основание за представяне на рецензията: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1366/02.05.25 г. на Ректора на УНСС.

Автор на дисертационния труд: *Траян Найденов Косев*

Тема на дисертационния труд: *Използване на интелектуална собственост при наличие на международен елемент*

Научен ръководител: *доц.д-р Диана Маринова Маринова*

1. Информация за дисертанта

Дисертантът Траян Косев е завършил Природоматематическата гимназия „Нанчо Попович“ в гр. Шумен през 2011 г. През 2016 г. е придобил магистърка степен по специалност „Право“ от УНСС. През периода април 2020 г. - април 2025 г. е бил редовен докторант към Катедра „Частноправни науки“ на УНСС по научна специалност „Изобретателско, авторско и патентно право“ съгласно Заповед на Зам.-ректора по НИД на УНСС № 1087/14.05.20 г.

От 2022 г. води упражнения по право на интелектуалната собственост. През учебната 2023/2024 води и упражнения по международно частно право. От 2024 г. е хоноруван преподавател към катедра „Международно право и право на ЕС“. Дисертантът притежава професионален юридически опит, натрупан като стажант в адвокатско дружество „Делчев и партньори“ за периода март 2014 – август 2016 г. От месец януари 2017 г. е съдружник в адвокатско дружество „Коцев и Косев, където ръководи практиката на кантората

в областта на интелектуалната собственост. Член на Софийска адвокатска колегия.

Като докторант Траян Косев е изпълнил индивидуалния си план, включително през периода на докторантурата е публикувал четири статии, с една повече от изискуемия минимум.

Следва да се отбележи, че докторантът е носител на редица награди и отличия, сред които: Награда Hardy C. Dillard за най-добри писмени защиты (ищец и ответник) в света Phillip C. Jessup International Moot Court Competition 2014; Студент на годината, категория „Право“, УНСС 2015; Награда Richard X. Baxter за най-добра писмена защита за ищец в света – Phillip C. Jessup International Moot Court Competition 2015; Четвърто място и награда за най-добър отбор Източна Европа – Frankfurt Investment International Arbitration Moot Court 2016; Почетна грамота на ректора на УНСС за утвърждаване на научния престиж и репутацията на УНСС 2016; Отличен като водещ адвокат за България в областта на интелектуалната собственост – Legal 500 2024, 2025 г.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд е с обем от общо 230 страници, от които основният текст включва 212 страници. Започва със заглавна страница, съдържание и списък с използвани съкращения. Същинското изложение съдържа увод, четири глави и заключение. Към дисертацията е налично Приложение № 1 „Сравнение между патентната закрила, предоставяна от патентни органи на регионално ниво“, което е представено в табличен вид.

Първа глава традиционно установява основни положения в изследването. Представя понятието за интелектуална собственост, източниците на правна й уредба (национални и международни) и принципите на закрилата на интелектуална собственост (принципът на териториалност, принципът на националния режим и принципът на убиквитета).

Втора глава разглежда особеностите на авторското право и сродните му права при използването на закриляните обекти в хипотези с проявление на международен елемент. Анализират се последователно: свободното използване, използване на обекти на авторско право и сродните му права на договорна основа, неправомерното използване на обекти на авторско право и сродните му права. Представена е богата съдебната практика – както на български правораздавателни органи, така и на други държави.

Трета глава е посветена на трансграничното използване на изобретения, закриляни с патент. Въведени са основни отграничения между обектите на индустриална собственост и обектите на авторско право и сродните му права, като е обсъдено тяхното значение за темата на дисертацията. Разгледани са възможностите за патентна закрила на изобретения в различни територии, както и приложимото право при договори и нарушения на патенти.

Четвърта глава анализира детайлно използването на марки и промишлен дизайн при наличие на международен елемент. Последователно е разгледано използването им при договорни лицензии с международен елемент, както и ефектите от различните изисквания за вписването на такъв тип договори в специални регистри. Отново са анализирани хипотезите, свързани с приложимото право към релевантните договорни и извъндоговорни правоотношения.

Представеното изследване е в достатъчен обем и е с логична структура.

Актуалността на темата се обосновава с: бързата дигитализация и цифровизация в световен мащаб; динамичните темпове на международната търговия; формирането на глобален пазар, на който потребителите, от една страна желаят да имат достъп до стоки и услуги от всяка точка на света, а от друга страна - търговците желаят да осигурят такъв достъп с оглед реализиране на по-голяма печалба; както и необходимостта търговците да предприемат внимателно планиране на възможностите за закрила на отделните пазари, на които търсят реализация на своите продукти.

Докторантът очертава много ясно в увода на дисертацията предмет цели, методи на изследването. А именно - предмет на дисертацията е уредбата на приложимото право към отношенията по повод използването на обекти на интелектуалната собственост при наличието на международен елемент. Цели да идентифицира основните фактори, оказващи влияние върху използването на интелектуална собственост при наличие на международен елемент; да представи уредбата на приложимото право към отношенията по повод използването на обекти на интелектуалната собственост при наличието на международен елемент, като се открият проблемите и се предложат евентуални разрешения. Използваните методи са разграничени и те са: правен, систематичен, сравнителноправен и исторически анализ. Също - синтез и тълкуване, метод на аналогия, логически и догматичен метод.

Използвана е богата научна литература. Цитирани са общо 156 източника, от които 47 български и 109 чуждестранни. От многобройните източници става ясно, че докторантът познава задълбочено основните доктринални становища в материята.

Внушителният брой бележки под линия – 702 на брой, доказват възможността за анализ, вкл.сравнителноправен и коректно позоваване, от страна на докторанта.

В трудът са цитирани множество съдебни актове както от България и от Съда на Европейския съюз, така и от национални съдилища на отделни държави, в това число САЩ, Германия, Великобритания, Словения, Нидерландия, Франция, Белгия.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Като основни научни и научно-приложни резултати, които постигат поставените цели в дисертационния труд се открояват:

- Ясна дефиниция за „интелектуална собственост” и „обекти на интелектуална собственост”. Представа се обща характеристика на обектите;*
- Изследвани са източниците на правна уредба – вътрешни и международни;*
- Анализ на принципите на териториален обхват, убиквитет и национален режим, като се отчита тяхното значение спрямо използването на интелектуална собственост при наличие на международен елемент;*
- Задълбочено е анализирано свободното използване на обекти на интелектуална собственост и неговото осъществяване, като се посочва и съответната уредба - международна (Бернска конвенция, Споразумението ТРИПС, Договора на СОИС), европейска (Директива 2001/29/ЕО, Директива 2019/790) и национална (Законът за авторското право и сродните му права - ЗАПСП);*
- Във връзка с използването са представени подходите “fair dealing” (Великобритания и Австралия) и „fair use” (САЩ);*
- Изразено авторово становище на много места в труда, напр: с.69-70 - относно необходимостта от по-ясна уредба в САЩ на свободното използване, с оглед разграничение между обществен интерес и нарушените права на носителите на авторско/сродно*

право; с.73 – относно необходимостта от международна уредба, уеднаквяваща правото на свободно използване на обекти на авторско право в цифрова среда; с.80 – ясно разграничаване на договорните и извъндоговорните отношения относно обекти на авторско право; с.81 – необходимост от специална уредба на международно ниво за определяне приложимото право относно договори с предмет отстъпване на авторски/сродни права, като се уредят различни хипотези във връзка с отстъпване на имуществени и неимуществени права, както и да се регламентира връзката между някои въпроси извън договорното правоотношение (авторство, закрила на обект, срок на правата и др.); с.81 – изборът на приложим закон остава най-сигурният начин за запазване на интересите на страните по правоотношението; с.83 - добросъвестното поведение не освобождава деликвентна от отговорност; с.84 - въпросът за вината трябва да остане извън състава на авторскоправния деликт; с.88 – чл. 5 (2) от Бернската конвенция съдържа отпращаща норма; с.101 – предложено е „титуляря“ в чл. 72 КМЧП да бъде заменен с израз, който реферира към „автор и субект на право на интелектуална собственост“, както и една цялостна ревизия, насочена към изменението на разпоредбата, в смисъл че приложимото право относно възникването и обема на правата върху обекти на интелектуална собственост, създадени по трудово правоотношение, е правото, което урежда трудовия договор; с.110-112 необходимост от реформа при определяне на приложимото право;

- Изследва се отстъпването на използването на произведение въз основа на договор;
- Анализ на актовете, по които следва да се определи приложимото материално право към отношения относно обекти на интелектуална собственост - Конвенцията относно приложимото право към договорните задължения (Римска конвенция); Регламент (ЕО) № 593/2008 (Рим I); КМЧП;
- Изследва се неправомерното използване на произведения при наличие на международен елемент, като последователно се представят предпоставките, които следва да са налице, за да бъде уважен един иск за обезщетение по ЗАПСП. Посочва се кое е приложимото право при спорове за ползване на авторско право и сродните му права според международните договори, източници с характер ЕС (Регламент Рим II); националните източници (КМЧП

и ЗАПСП). Разглежда се и приложимото право по отношение на възникването, съдържанието, прехвърлянето и прекратяването на авторски права, в случаите на нарушения при наличие на международен елемент. Анализира се националната практика по казуси, в които съдилищата са разглеждали спорове относно използване на авторски права при наличие на международен елемент. Сравнени са и двата основни опита за създаване на единна рамка относно определянето на приложимото право към използването на обекти на интелектуална собственост при наличие на международен елемент – правилата на Американския институт по право и принципите за определяне на приложимо право в интелектуалната собственост на института „Макс Планк“;

- Прави се обстоен преглед на международноправната и наднационалната система за патентна закрила - Парижката конвенция, Договорът за патентно коопериране, Споразумението ТРИПС, Конвенцията за издаване на европейски патенти (Европейска патентна конвенция);
- Подробно са проучени и представени различните възможности за закрила на изобретение с патент на повече от една територия – разяснено е как се получава национална закрила, регионална (в ЕС) и международна. Доказва се, че изобретателят, който желае да установи права върху изобретението си, които ще му помогнат да го използва както на територията, в която има обичайно местопребиваване, така и на други територии, следва внимателно да планира пред кои органи да инициира производство, за да получи патент;
- с.123, 124 - направен е извод, че използваното в практиката понятие „международен патент“ в тесен юридически смисъл не е точно – тъй като той на практика представлява множество национални патенти;
- Анализират се единния европейски патент и единния европейски съд, като се отчита, че към момента те нямат аналог;
- с.124 - твърди се, че най-широка закрила, предоставена едновременно на няколко територии, може да се получи чрез единния патент;
- Разгледани са лицензионните правоотношения с предмет патент, при наличие на международен елемент – представени са основни характеристики на лицензионните договори, както и различните

видове лицензи, които биха могли да се отстъпят. Уточнява се, че приложимото право към договора се определя по Регламент Рим I и се разглеждат двете хипотези - при упражнена автономия на волята (избор на приложимо право) и при липса на избор. Разгледани са принудителните лицензи и уредбата им в Парижката конвенция и Споразумението ТРИПС, като се доказва, че ТРИПС въвежда по-ясна рамка. Уредбата на принудителните лицензи в България по ЗППМ е сравнена с тази в: Швейцария, Германия, Великобритания, Франция, САЩ, като става ясно, че на процедурно ниво няма почти никакви прилики между разгледаните производства в отделните държави. Разгледано е и предложението за регламент, който да се отнася за принудителната лицензия на единния европейски патент; коментирана е и лицензионната готовност;

- с. 139 – доказана е необходимостта от продължаване на усилията по хармонизация на отделните законодателства в посока на създаване на възможности за единно действие на патента на повече територии;
- Посочено е как се определя приложимото право при нарушение на патентни права – от международната правна уредба се анализират Принципите на Американския институт за право и на института „Макс Планк“, като се посочва, че въпреки различията на уредбата им, по същество и двата документа определят отново *lex loci protectionis* като приложимо право. От правото на ЕС се посочва – Рим II и Споразумението относно ЕПС. Според националното законодателство - КМЧП намира приложение в случаи, при които става въпрос за възникване, съдържание, прехвърляне и прекратяване на права, а при извъндоговорни задължения – Рим II;
- Прави се важно разграничение между авторските права и патентите – при авторските права независимо на колко територии ще се търси закрила, основанието на исковата претенция винаги произтича от едно и също материално право – това, по силата на което е възникнал обектът на авторско право. Обратно, при патентите, независимо че изобретението е обектът, който се закриля, за всяка територия, на която се търси закрила, исковата претенция ще произтича от различно материално право – това, по силата на което е издаден патент;
- Относно марките – представена е международната уредба по Парижката конвенция, Споразумението ТРИПС, Мадридската

- система – дефиниция, възможности за регистрация на марка на повече от една територия – производството пред СОИС; национална регистрация; възможността за регистрация на марка на ЕС – по Регламент (ЕС) 2017/1001 и пред създадената в Регламента Службата на Европейския съюз за интелектуална собственост (СЕИС);*
- *Относно марката на ЕС са представени позитивите (териториалният характер) и предизвикателствата (реалното използване);*
 - *с.173 - след анализ на практиката на СЕС се приема, че е спорно приетото от СЕС разрешение, че използването на марката на ЕС в една държава-членка може да се счете за използване на територията на целия ЕС;*
 - *Представени са особеностите при закрила на общоизвестни марки;*
 - *Коментира се договорът за лицензия на марки при наличието на международен елемент – доказано е, че българският ЗМГО не дава особена гъвкавост, като е направено предложение за редакция в посока, която да въвежда реципрочно на Регламент (ЕС) 2017/1001 правило, че в случай че третото лице е знаело за сключения договор за лицензия, той би му бил противопоставим и без необходимост от вписване. Предложено е още да се измени и изискването за изтичане на 6-месечен срок от датата на писмена покана, отправена от лицензополучателя към притежателя на марка, за да може да бъде предявен иск;*
 - *Определено е приложимото право при нарушения на права върху марки според международната правна уредба и според уредбата в ЕС. Отчетено е, че използването на марки в цифрова среда бързо преодолява териториалните граници, като не се съобразява с географските измерения и е необходима уредба на приложимото право;*
 - *Представен е промишленият дизайн и неговата уредба в международните договори - Парижката конвенция, Споразумението ТРИПС, Хагска система и Бернската конвенция; европейско и национално ниво. Процедурата по регистрация е проследена на международно ниво, и още е посочена е мащабната реформа на наднационално ниво, която въвежда преминаване от промишлен дизайн на общността към промишлен дизайн на ЕС. Отчетено е, че необходимостта от транспониране на новата Директива (ЕС) 2024/2823, в която се въвеждат новите положения*

в областта на закрилата на промишления дизайн на ЕС, е изключително удачен момент за ревизия на българския ЗПД, свързана с несъответствието му с актовете на ниво ЕС. Застъпва се тезата, че правото върху нерегистриран промишлен дизайн на Общността се предоставя на всички лица, без оглед на националност или местопребиваване (с.202). Прави се сравнение между лицензиите върху промишлен дизайн и марки, като са направени важни разграничения, оказващи ефект върху трансграничното използване. Предлага се при бъдеща редакция на ЗПД да се включи разпоредба според която независимо дали лицензията върху промишлен дизайн на Общността е вписана, това не влияе на правото на лицензополучателя да предяви иск за нарушение относно промишления дизайн – предмет на лицензията (с.203);

- *Анализират се нарушения на права върху промишлен дизайн при наличие на международен елемент. Предлага се оспорване действителността на регистриран промишлен дизайн да се въведе и по исков ред, от гледна точка използването при наличие на международен елемент (с.206). Разгледана е национална практика и практика на СЕС относно приложимото право при нарушение на промишлен дизайн;*
- *Като извод след анализа на марката и промишления дизайн се налага, че най-удачният вариант за разрешение на всички открити проблеми, свързани с използването на марка и промишлен дизайн при наличие на международен елемент, е да се създаде международна уредба, която да диверсифицира двата обекта на индустриална собственост, като отрази техните индивидуални отличителни белези, както и да въведат единни правила относно определянето на приложимото право;*
- *Дисертацията завършва със Заключение, в което са систематизирани най-важните изводи и предложения de lege ferenda (с.212-217).*

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Основните научни и приложими приноси на дисертацията са отчетени от докторанта и накратко се изразяват в цялостно и изключително задълбочено изследване на използването на обекти на интелектуална собственост при наличие на международен елемент.

*Анализирани са специфичните характеристики на различни обекти (авторско право, патенти, марки, промишлен дизайн), включително в контекста на международни договори, нарушения и лицензионни отношения. Използването е разгледано от гледна точка на международното частно право и принципи като териториалност и национален режим. Направен е преглед на международната, наднационалната и националната правна уредба, както и съдебна практика от различни юрисдикции, включително ЕС и България. Предложени са нови подходи за определяне на приложимото право и за усъвършенстване на правната рамка. Авторската позиция присъства в цялата дисертация изключително аргументирано. Отчетена е практическата значимост на темата в контекста на цифровизацията, блокчейн и изкуствен интелект. Формулирани са проблемни положения и конкретни предложения *de lege ferenda* за бъдещо развитие на правната уредба.*

5. Оценка на публикациите по дисертацията

Публикациите на Траян Косев по темата на дисертацията са 4 на брой:

- 1. Косев, Т.** За добросъвестността и нейното значение при ползване на обекти на авторското право. // Бизнес и право, 2021, № 4.
- 2. Косев, Т.** По въпросите поставени в тълкувателно дело № 3/2022 г. на ОСГТК на ВКС. // Бизнес и право, 2023, № 1.
- 3. Косев, Т.** Правно регулиране на интелектуалната собственост през призмата на принципа на националния режим. – В: Предизвикателства пред правното регулиране в България: Сборник с доклади от научна конференция, проведена на 31 октомври 2023 г. в Голяма и Малка конферентни зали. София, УНСС, 2024, достъпно на: <https://www.ceeol.com/search/chapter-detail?id=1267851>.
- 4. Косев, Т.** Териториален характер на обектите на интелектуална собственост, разгледани в контекста на използването им, при наличие на международен елемент. – В: Творчеството на проф. Константин Кацаров през призмата на съвременното право. София, Издателство на Нов български университет, 2024.

Дисертантът постепенно във времето е представил резултатите от основни моменти на изследването на научни форуми и в научната

литература. Статиите са задълбочени и покриват различни аспекти на изследването.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът отразява напълно коректно, в синтезиран вид, съдържанието на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

- *От техническа гледна точка: накрая на труда да се представи списък с използваните източници на правна уредба и списък с цитираните съдебни решения; необходима е още и декларация за оригиналност;*
- *Тезата се нуждае от по-ясно формулиране;*
- *Трудът би се обогатил ако при споменаване на международните източници и тези с произход ЕС се представи накратко общата им характеристика – действие във времето, териториално, материално, съотношение с други източници;*
- *По преценка на докторанта, във връзка с патентната закрила, може да разгледа още принципа на приоритета, утвърден в Парижката конвенция.*
- *Препоръчвам трудът да бъде публикуван, тъй като несъмнено ще обогати правната наука.*

8. Заключение

Като имам предвид качествата на дисертационния труд, считам че той притежава безспорни достойнства, демонстрира задълбочен анализ водещ до теоретични изводи, съдържа важни приносни моменти, както и доказва способността на докторанта за самостоятелни научни изследвания, поради което с убеждение предлагам на уважаемото Научното жури да даде образователната и научна степен „Доктор“ на Траян Найденов Косев.

05.06. 2025 г.

Гр. София

Подпис:

R E V I E W

By: *Assoc. Prof. Dr. Eva Stanislavova Kaseva*
Institute for the State and the Law, Bulgarian Academy of Sciences;
Veliko Tarnovo University “St. Cyril and St. Methodius”
Academic Specialty: Private International Law

Regarding: Doctoral dissertation submitted for the award of the educational and scientific degree "**Doctor**" in the field of “Inventory, Copyright and Patent Law” at the University of National and World Economy (UNWE).

Grounds for submitting this review: participation as a member of the academic jury for the defense of the dissertation, pursuant to Order No. 1366/02.05.25 issued by the Rector of UNWE.

Author of the Dissertation: *Trayan Naydenov Kosev*

Title of the Dissertation: *The usage of Intellectual Property in the Presence of an International Element*

Academic Supervisor: *Assoc. Prof. Dr. Diana Marinova Marinova*

1. Information about the Doctoral Candidate

Mr. Trayan Kosev graduated from the “Nancho Popovich” Secondary School of Mathematics and Natural Sciences in the city of Shumen in 2011. In 2016, he obtained a Master’s degree in Law from the University of National and World Economy (UNWE). From April 2020 to April 2025, he was enrolled as a full-time doctoral student at the Department of Private Law Sciences, UNWE, specializing in “Inventory, Copyright and Patent Law,” pursuant to Order No. 1087/14.05.20 issued by the Vice-Rector for Research and Development at UNWE.

Since 2022, Mr. Kosev has led practical classes in Intellectual Property Law. In the academic year 2023/2024, he also conducted seminars in Private International Law. As of 2024, he has been a part-time lecturer at the Department of International Law and EU Law. He possesses significant professional legal experience, having interned at the law firm “Delchev and Partners” from March 2014 to August 2016. Since January 2017, he has been a partner at the law firm “Kotsev and Kosev,” where he leads the firm’s

Intellectual Property practice. He is a member of the Sofia Bar Association. As a doctoral candidate, Mr. Kosev has fulfilled all requirements of his individual doctoral plan, including the publication of four scientific articles during the doctoral period—one more than the mandatory minimum. It is noteworthy that Mr. Kosev is the recipient of numerous awards and honors, including: Hardy C. Dillard Award for Best Written Submissions (Applicant and Respondent) worldwide – Phillip C. Jessup International Moot Court Competition, 2014; “Student of the Year” in the category of Law – UNWE, 2015; Richard R. Baxter Award for Best Applicant Written Submission worldwide – Phillip C. Jessup International Moot Court Competition, 2015; Fourth Place and Best Eastern European Team Award – Frankfurt Investment International Arbitration Moot Court, 2016; Certificate of Honor from the Rector of UNWE for promoting the university’s scientific prestige and reputation, 2016; Recognized as a leading intellectual property lawyer in Bulgaria by Legal 500 for the years 2024 and 2025.

2. General Characteristics of the Dissertation

The dissertation consists of a total of 230 pages, of which the main text comprises 212 pages. It begins with a title page, table of contents, and a list of abbreviations. The main body includes an introduction, four chapters, and a conclusion. An appendix is also included—Appendix No. 1 titled “Comparison of Patent Protection Granted by Regional Patent Offices”, presented in tabular format.

Chapter One traditionally outlines the fundamental framework of the research. It presents the concept of intellectual property, the sources of its legal regulation (both national and international), and the principles underlying intellectual property protection (the principles of territoriality, national treatment, and ubiquity).

Chapter Two examines the specific characteristics of copyright and related rights in cases involving an international element. It discusses, in sequence: the free use of protected works, contractual use of copyright and related rights, and unauthorized use of such objects. The analysis is supported by extensive case law—from both Bulgarian judicial bodies and courts from other jurisdictions.

Chapter Three is dedicated to the cross-border use of inventions protected by patents. It distinguishes between industrial property objects and copyright-related objects, and discusses the relevance of this distinction in the context of the dissertation topic. The chapter explores possibilities for obtaining patent protection in different jurisdictions, as well as the applicable law in

cases of patent-related contracts and infringements.

Chapter Four provides a detailed analysis of the use of trademarks and industrial designs where an international element is present. It discusses their use under international licensing agreements and the effects of various requirements for the registration of such agreements in specialized registers. Again, the chapter addresses the applicable law governing relevant contractual and non-contractual relationships.

The presented research is of sufficient scope and is structured in a logical and coherent manner.

The relevance of the topic is justified by several factors: the rapid global digitalization; the dynamic growth of international trade; the emergence of a global marketplace where consumers demand access to goods and services regardless of geographic location, while traders seek to meet that demand in pursuit of profit; and the growing need for strategic planning by businesses regarding the protection of intellectual property rights in the various markets in which they operate.

The doctoral candidate clearly outlines in the introduction the subject, objectives, and methodology of the research. Specifically, the subject of the dissertation is the legal framework governing the applicable law in relation to the use of intellectual property objects in the presence of an international element. The objectives are to identify the key factors influencing the use of intellectual property in cross-border contexts; to analyze the legal framework concerning the applicable law in such scenarios; to highlight existing problems; and to propose potential solutions. The employed research methods include legal, systematic, comparative, and historical analysis, as well as synthesis and interpretation, analogy, logical reasoning, and the dogmatic method.

The dissertation is grounded in an extensive body of academic literature. A total of 156 sources are cited, including 47 Bulgarian and 109 foreign publications. The breadth of referenced materials reflects the doctoral candidate's in-depth understanding of leading doctrinal perspectives in the field.

The high number of footnotes—702 in total—demonstrates the candidate's strong capacity for detailed legal analysis, including comparative legal research and accurate referencing.

The dissertation cites a significant number of judicial decisions not only from Bulgarian courts and the Court of Justice of the European Union, but also from national courts in jurisdictions such as the United States, Germany, the United Kingdom, Slovenia, the Netherlands, France, and Belgium.

3. Evaluation of the Obtained Scientific and Applied Scientific Results

As the main scientific and applied scientific results achieving the objectives set in the dissertation work, the following stand out:

- *A clear definition of "intellectual property" and "objects of intellectual property" is provided. A general characterization of the objects is presented;*
- *The sources of legal regulation – both domestic and international – are examined;*
- *An analysis of the principles of territorial scope, ubiquity, and national treatment is carried out, taking into account their significance regarding the use of intellectual property in the presence of an international element;*
- *The free use of intellectual property objects and its implementation are thoroughly analyzed, with the relevant regulation indicated – international (Berne Convention, TRIPS Agreement, WIPO Treaties), European (Directive 2001/29/EC, Directive 2019/790), and national (Copyright and Related Rights Act - CCRRA);*
- *Approaches “fair dealing” (UK and Australia) and “fair use” (USA) related to use are presented;*
- *The author expresses opinions in many parts of the work, e.g.: pp. 69-70 – regarding the need for clearer regulation in the USA of free use to distinguish between public interest and infringed rights of copyright/related rights holders; p. 73 – on the need for international regulation unifying the right of free use of copyright objects in the digital environment; p. 80 – clear differentiation between contractual and non-contractual relations concerning copyright objects; p. 81 – the need for special international regulation to determine the applicable law regarding contracts transferring copyright/related rights, regulating different hypotheses related to the assignment of property and non-property rights, and regulating the relationship between some issues outside the contractual legal relationship (authorship, protection of the object, duration of rights, etc.); p. 81 – the choice of applicable law remains the safest way to preserve the interests of the parties; p. 83 – good faith behavior does not exempt the tortfeasor from liability; p. 84 – the question of fault should remain outside the scope of copyright tort; p. 88 – Article 5(2) of the Berne Convention contains a referral norm; p. 101 – proposed replacement of the term “holder” in Article 72 of the*

- Private International Law Code (PILC) with an expression referring to “author and subject of intellectual property rights,” as well as a general revision aimed at amending the provision so that the applicable law concerning the emergence and scope of rights over intellectual property objects created under an employment relationship is the law governing the employment contract; pp. 110-112 – the need for reform in determining the applicable law;*
- *The assignment of the right to use a work based on a contract is studied;*
 - *An analysis of acts determining the applicable substantive law in relations concerning intellectual property objects – Convention on the Law Applicable to Contractual Obligations (Rome Convention); Regulation (EC) No 593/2008 (Rome I); PILC;*
 - *Unlawful use of works in the presence of an international element is studied, sequentially presenting the prerequisites for upholding a claim for compensation under CCRRA. The applicable law in disputes over the use of copyright and related rights according to international treaties, EU sources (Rome II Regulation), and national sources (PILC and CCRRA) is indicated. The applicable law regarding the emergence, content, transfer, and termination of copyright in cases of infringement with an international element is considered. National case law on disputes concerning the use of copyrights in the presence of an international element is analyzed. The two main attempts to create a unified framework for determining the applicable law for the use of intellectual property objects with an international element – the rules of the American Law Institute and the Max Planck Institute’s principles – are compared;*
 - *A thorough review of the international and supranational patent protection system is made – Paris Convention, Patent Cooperation Treaty, TRIPS Agreement, European Patent Convention;*
 - *Different options for patent protection of inventions in more than one territory are thoroughly studied and presented – how national protection, regional (EU), and international protection are obtained is clarified. It is proven that an inventor wishing to establish rights over their invention to use it both in their usual place of residence and other territories must carefully plan which authorities to initiate procedures before to obtain a patent;*
 - *pp. 123, 124 – it is concluded that the commonly used notion of “international patent” in a narrow legal sense is inaccurate since it practically represents multiple national patents;*

- *The unified European patent and the unified European court are analyzed, noting that currently they have no analogues;*
- *p. 124 – it is argued that the broadest protection granted simultaneously in multiple territories can be obtained through the unified patent;*
- *Licensing relationships concerning patents with an international element are considered – main characteristics of license agreements and different types of licenses that may be granted are presented. It is specified that the applicable law to the contract is determined by Rome I Regulation, with two scenarios considered – exercising party autonomy (choice of applicable law) and absence of choice. Compulsory licenses and their regulation in the Paris Convention and TRIPS Agreement are discussed, proving that TRIPS introduces a clearer framework. The regulation of compulsory licenses in Bulgaria under the Patent Law is compared with Switzerland, Germany, the UK, France, and the USA, revealing that on the procedural level there are almost no similarities between the countries' processes. The proposal for a regulation concerning compulsory licensing of the unified European patent is considered; licensing readiness is also commented on;*
- *p. 139 – the need to continue efforts toward harmonizing legislation to create possibilities for unified action of patents over multiple territories is proven;*
- *Applicable law for patent infringement is determined – international legal regulation analyzes the Principles of the American Law Institute and the Max Planck Institute, noting that despite differences, both basically establish lex loci protectionis as the applicable law. EU law references Rome II and the EPC Agreement. National legislation applies PILC for issues relating to the emergence, content, transfer, and termination of rights, and Rome II for non-contractual obligations;*
- *An important distinction is made between copyright and patents – for copyright, regardless of how many territories protection is sought, the basis of the claim always derives from the same substantive law under which the copyright object arose. Conversely, for patents, even though the invention is the protected object, for each territory where protection is sought, the claim will derive from different substantive law under which the patent was issued;*
- *Regarding trademarks – international regulation under the Paris Convention, TRIPS Agreement, Madrid System is presented – definition, possibilities for trademark registration in multiple territories – WIPO proceedings; national registration; the possibility of EU trademark*

- registration under Regulation (EC) 2017/1001 and the EU Intellectual Property Office (EUIPO);*
- *The EU trademark is presented with its advantages (territorial character) and challenges (actual use);*
 - *p. 173 – after analysis of EUIPO practice, it is considered controversial that EUIPO accepts that use of an EU trademark in one member state can be considered use in the entire EU territory;*
 - *Particularities of protection for well-known trademarks are presented;*
 - *The license agreement for trademarks in the presence of an international element is commented on – it is shown that the Bulgarian Trademark Law does not provide much flexibility; a proposal for amendment is made introducing reciprocity to Regulation (EC) 2017/1001, so that if a third party knew about the license agreement, it would be opposable without registration. A proposal is also made to amend the 6-month deadline after a written invitation from the licensee to the trademark owner for claim submission;*
 - *Applicable law for trademark infringement is determined according to international legal regulation and EU law. It is noted that the use of trademarks in the digital environment quickly overcomes territorial boundaries, disregarding geographical dimensions, making regulation of applicable law necessary;*
 - *Industrial design and its regulation in international treaties – Paris Convention, TRIPS Agreement, Hague System, Berne Convention; European and national levels are presented. The registration procedure is traced internationally, and the major supranational reform introducing the transition from Community industrial design to EU industrial design is noted. The need to transpose the new Directive (EU) 2024/2823, which introduces new provisions on EU industrial design protection, is identified as an excellent moment for revising the Bulgarian Industrial Design Law, which currently does not align with EU acts. The thesis is defended that the right to unregistered Community design is granted to all persons regardless of nationality or residence (p. 202). A comparison between licenses on industrial designs and trademarks is made, with important distinctions affecting cross-border use. It is proposed that future amendments to the Industrial Design Law include a provision that regardless of whether a Community design license is registered, it does not affect the licensee's right to claim infringement of the design covered by the license (p. 203);*
 - *Infringements of industrial design rights with an international element are analyzed. It is proposed to introduce invalidity challenges of*

- registered industrial designs by way of claim, considering use with an international element (p. 206). National practice and EUIPO practice regarding applicable law on industrial design infringement are reviewed;*
- *As a conclusion after analysis of trademarks and industrial designs, it is imposed that the best solution to all identified problems related to the use of trademarks and industrial designs in the presence of an international element is to create an international regulation that diversifies the two industrial property objects, reflecting their individual distinctive features, and introduces uniform rules for determining the applicable law;*
 - *The dissertation ends with a Conclusion where the most important findings and proposals de lege ferenda are systematized (pp. 212-217).*

4. Evaluation of Scientific and Applied Scientific Contributions

The main scientific and applicable contributions of the dissertation, as acknowledged by the doctoral candidate, are summarized as a comprehensive and exceptionally thorough study of the use of intellectual property objects in the presence of an international element. The specific characteristics of various objects (copyright, patents, trademarks, industrial designs) have been analyzed, including within the context of international treaties, infringements, and licensing relationships. The use has been examined from the perspective of private international law and principles such as territoriality and national treatment.

A review of the international, supranational, and national legal frameworks, as well as judicial practice from different jurisdictions including the EU and Bulgaria, has been conducted. New approaches for determining the applicable law and for improving the legal framework have been proposed. The author's position is consistently and strongly argued throughout the dissertation.

*The practical significance of the topic has been acknowledged, especially in the context of digitalization, blockchain, and artificial intelligence. Problematic issues have been formulated along with specific **de lege ferenda** proposals for the future development of the legal regulation.*

5. Evaluation of the Publications Related to the Dissertation

Trayan Kosev has published four works on the topic of his dissertation:

1. *Kosev, T. On Good Faith and Its Importance in the Use of Copyright Objects. // Business and Law, 2021, No. 4.*

2. *Kosev, T.* On the Issues Raised in Interpretative Case No. 3/2022 of the Grand Chamber of the Supreme Court of Cassation. // *Business and Law*, 2023, No. 1.
3. *Kosev, T.* Legal Regulation of Intellectual Property Through the Prism of the Principle of National Treatment. – In: *Challenges to Legal Regulation in Bulgaria: Collection of Papers from the Scientific Conference held on 31 October 2023 in the Large and Small Conference Halls*. Sofia, UNWE, 2024. Available at: <https://www.cceol.com/search/chapter-detail?id=1267851>.
4. *Kosev, T.* Territorial Nature of Intellectual Property Objects Considered in the Context of Their Use in the Presence of an International Element. – In: *The Work of Prof. Konstantin Katsarov Through the Prism of Contemporary Law*. Sofia, New Bulgarian University Press, 2024.

Over time, the doctoral candidate has gradually presented key findings of his research at scientific forums and in scholarly literature. The articles are in-depth and cover various aspects of the study.

6. Evaluation of the Author’s Thesis Abstract

The author’s thesis abstract accurately and succinctly reflects the content of the dissertation.

7. Critical Remarks, Recommendations, and Questions

- *From a technical standpoint: the dissertation should conclude with a list of the legal sources used and a list of cited court decisions; a declaration of originality is also necessary;*
- *The thesis requires clearer formulation;*
- *The work would benefit from a brief summary of the general characteristics of international and EU legal sources when mentioned—specifically their temporal scope, territorial application, substantive scope, and relation to other sources;*
- *At the doctoral candidate’s discretion, the principle of priority established in the Paris Convention could be additionally addressed in the section on patent protection;*
- *I recommend the dissertation for publication, as it will undoubtedly enrich legal scholarship.*

8. Conclusion

Considering the merits of the dissertation, I find it to possess indisputable qualities, demonstrating in-depth analysis leading to theoretical conclusions, containing significant contributions, and evidencing the candidate's capability for independent scientific research. Therefore, I confidently recommend that the esteemed Scientific Jury award Trayan Naydenov Kosev the academic degree of Doctor.

05.06. 2025 г.

Sofia

Signature: